

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide

Kopi:

Stortinget - Utenriks- og forsvarskomiteen

Forsvarssjefen

Generalinspektøren for Sjøforsvaret

Bergen, 5. mars 2015

MILITÆRFAGLIG RÅD FRA SJØMILITÆRE SAMFUND

Marinen - Kritisk underbemannet – Utilstrekkelig budsjett

Sjømiljø Samfund arbeider for rammevilkår som gjør det mulig å få utnyttet materiellet i Marinen og Kystvakten på en god måte. Dette krever økt antall stillingshjelmere og årsverk, samt drifts- og vedlikeholdsbudsjetter slik at kompetanse ivaretas, utvikles og tilpasses nye behov og kapasiteter.

Bakgrunn

Gjennom de seneste årene har vi sett at det sikkerhetspolitiske klimaet mellom øst og vest gradvis har endret seg. Russland, vår nærmeste nabo i nord, har økt sin militære kapasitet og aktivitet betydelig, bl.a. i våre nærområder. De har tydelig demonstrert både evne og villighet til å bruke militær makt.

Samtidig med denne utviklingen er fremveksten av nye ekstreme aktivister i ferd med å prege vår hverdag. Disse utviklingstrekkene må nødvendigvis få konsekvenser både for prioritering av midler og for innretningen av vårt Forsvar, slik at det blir i stand til å fylle sin rolle som garantist for nasjonens sikkerhet og uavhengighet.

Nedbyggingen av Marinen er en utvikling vi deler med de fleste europeiske land. Som en konsekvens av dette samsvarer vår kapasitet ikke med det nye trusselbildet. Etter Sjømiljø Samfunds syn gjelder dette i noen grad materiell, men i særdeleshet beredskap.

Denne utviklingen er nok årsaken til at forsvarsministeren har bedt om forsvarssjefens råd ift den videre utvikling av forsvaret som bidrag til en ny langtidsplan. Sjømiljø Samfund ønsker å bidra i denne prosessen og fremmer derfor gjennom dette skrevet noen synspunkter og forslag knyttet til Sjøforsvarets status og utvikling.

Norge – en maritim nasjon

Norge er en maritim nasjon som i avgjørende grad henter sitt ressursgrunnlag fra havet. Avhengigheten av havet kan, blant annet som følge av Russlands mer aggressive politikk, gi

nye utfordringer i årene som kommer. Stikkord som havområdene i nord – rettigheter og ansvar, fiskerier, transportvirksomhet og olje/gassvirksomhet kan stå som eksempler.

Status pr i dag er altså:

Et betydelig endret aktivitetsnivå og trusselbilde – en uforutsigbar og stadig sterkere nabo med vist evne og vilje til å bruke makt – avhengighet av ressursene i havet – uavklarte rettigheter og ansvar – fremvekst av voldelige aktivister – ingen eller kort varslingstid.

Dette er noe av kjernen i de utfordringene Forsvaret og Sjøforsvaret allerede står overfor. Hvordan kan vi best møte utfordringene?

Økonomi

Økonomi blir raskt en nøkkelfaktor når man skal diskutere utviklingen av Forsvaret. Toppmøtet i Wales høsten 2014 vedtok en målsetting om å øke forsvarsbudsjettene til 2 % av BNP. Oppdraget til Forsvarssjefen reflekterer ikke dette. Tvert imot kan det synes som om Forsvarssjefen og den nye Langtidsplanen for forsvaret vil måtte søke løsninger innenfor dagens økonomiske rammer. Umiddelbart kan dette virke relativt meningsløst fordi grepene forsvarssjefen under slike betingelser vil måtte ty til, er de samme som har vært benyttet de siste to tiårene, nemlig å fjerne deler av strukturen.

Dagens struktur – Sjøforsvaret

Alle omstruktureringsprosessene gjennom de siste to tiårene har en endt opp med reduksjoner, så vel i Sjøforsvarets operative struktur som i støttestrukturen. Hver gang har man diskutert hvilken minimumsstruktur man kan klare seg med. Begrepet kritisk masse har vært benyttet og grensene er stadig justert nedover. Dagens fartøysstruktur er vedtatt av Stortinget og utgjør etter Sjømilitære Samfunds syn et absolutt minimum av hva man behøver for å kunne kalle seg et troverdig og fungerende sjøforsvar. Imidlertid, kun 60 % av fartøyene kan betegnes som bemannet. Samtidig er det store personellvakanser i vitale deler av støttestrukturen og reservedelssituasjonen er kritisk Det anses ikke forsvarlig!

Dessuten, moderne fartøyer og systemer krever både operativ bruk og systematisk, kvalifisert vedlikehold samt med et minimum av reservedeler tilgjengelig. Ytterligere reduksjoner nå, for eksempel ved å ta ut nye strukturelementer, vil være ødeleggende for organisasjonen og dens evne både til å løse sine primæroppgaver og vedlikeholde kompetansen.

Derfor må alle løsninger som nå søkes ha ett fokus; å få nåværende, vedtatte struktur bemannet, kvalifisert og seilende.

Heldigvis er Sjøforsvaret i den situasjon at man besitter en relativt ny og moderne fartøysstruktur. Noen fartøysklasser nærmer seg imidlertid levetidsgrensen og vil måtte erstattes om noen år. Dette gjelder i første rekke ubåtene og i neste omgang mineryddingsfartøyene. Her må det søkes etter finansiering uten at det går ut over den operative status og gripbarhet i nåværende struktur.

Tilstedeværelse

I en situasjon hvor man ikke lengre kan basere seg på varslings tid, er tilstedeværelse langs kysten, og særlig i nordområdene, avgjørende viktig bl.a. for å synliggjøre statsapparatets vilje og makt. Denne tilstedeværelsen kan ikke, slik noen synes å tro, løses av kystvakt-fartøyer alene. For å oppnå troverdighet må operative marinefartøyer være på plass.

Oppsummering

Norge står overfor et trusselbilde som bl.a. karakteriseres av liten eller ingen varslings tid. Dette betinger bemanning og økt beredskap. For Sjøforsvaret vil dette si bemannede og reelt operative fartøyer. Dagens fartøysstruktur er relativt moderne, men særdeles liten og sårbar. Ytterligere reduksjoner bør være utelukket. I ny langtidsplan for Forsvaret må tiltakene for Sjøforsvaret ha ett fokus; - å få, vedtatt struktur bemannet og funksjonell med trenede besetninger. Sammen med store personellvakanser i vitale deler av støttestrukturen på land og kritisk reservedelssituasjonen, er situasjonen ikke forsvarlig.

Avslutning

Sjømilitære Samfunds medlemmer representerer et bredt spekter av dyp kunnskap og innsikt i sjømilitære problemstillinger. SMS stiller gjerne denne kompetansen til rådighet for mer konkrete bidrag til de utredninger og arbeider som pågår for å stake ut den framtidige kursen for utviklingen av Sjøforsvaret.

Sigurd Smith (sign)
Kommandør
President Sjømilitære Samfund